PROGRAMOK

A honvágy zenéje. Mi történik egy előadás próbáján, milyenek egy hangszeres együttes mindennapjai? A Budafoki Dohnányi Zenekar *Bartók* Concertójával ismerteti meg a 10–14 éves korosztályt A honvágy zenéje című műhelykoncertjén. Moderátor: *Szekér Gergő.* Helyszín: Müpa, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem (Budapest IX., Komor Marcell utca 1.).
Időpont: május 6., vasárnap 11 óra.

Kondor Katalin Portré plusz című beszélgetősorának következő vendége, *Jelenczki István* filmrendező és felesége, *Zseni Annamária* pszichiáter a magyar nemzet lelkiállapotáról szóló, Ön-Tér-Kép című filmbe és a *Reményik Sándor* költőről készített Öröktűz című alkotásba nyújt betekintést. Helyszín: Klebelsberg Kultúrkúria (Budapest II., Templom utca 2–10.).
Időpont: május 6., vasárnap 17 óra.

A passió érintése. *Rászlai Tibor* eszmetörténész előadást tart *Simone Weil* misztikusról A passió érintése címmel. Helyszín: Magyarok Háza (Budapest V., Semmelweis utca 1–3.).
Időpont: május 7., hétfő 17 óra.

Hazatérés Bukovinából. A Józsa Judit Művészeti Alapítvány bemutatja *Kóka Rozália* Bukovina, Bukovina! Utam végén visszanézek című könyvét; közreműködik az Érdi Bukovinai Székely Népdalkör és *Fábián Éva.* A könyvbemutató után megnyílik *Bognóczky Géza* református lelkipásztor fotókiállítása Hazatérés Bukovinából, 1941 címmel. Helyszín: Józsa Judit Galéria (Budapest V., Városház utca 1.).
Időpont: május 7., hétfő 18 óra.

Emberkereszt. A Gulág Alapítvány bemutatja az Emberkereszt – A Honvéd téri gulágemlékmű 25 éve című emlékkönyvet. A beszélgetés résztvevői a kötet szerzői: *Antall Józsefné, Bognár Zalán, Csallóközi Zoltán, Galgóczy Árpád, Gelencsér Gábor, Grezsa Ferenc, Hartmann Klára, Mádl Dalma, Máthé Áron, Szakály Sándor, Vajda Sándorné.* Moderátor: *Perjés Klára* rádiós szerkesztő. Helyszín: Aranytíz Kultúrház (Budapest V., Arany János utca 10.).
Időpont: május 9., szerda 18 óra.

Rodostója volt London. A Magyar Művészeti Akadémia konferenciát rendez Rodostója volt London címmel *Szabó Zoltán* író, esszéista emlékére. A tardi helyzet, a Cifra nyomorúság szerzője, az egykori párizsi diplomata 1949-től haláláig nyugat-európai emigrációban élt és alkotott. Szabó Zoltán írásait *Béres Ilona* tolmácsolja. Helyszín: Pesti Vigadó, Makovecz Terem (Budapest V., Vigadó tér 2.).
Időpont: május 10., csütörtök 9.30.

Féltett kishazák. A Kairosz Kiadó két könyvbemutatóra várja az érdeklődőket: a Féltett kishazák sorozatban megjelent *Kondor Katalin* Hej, Debrecen című kötete és *Domonkos László* Rókusi alkony című szociográfiája. Helyszín: Kévés Galéria (Budapest VIII., Baross utca 131., bejárat a belső udvarról).
Időpont: május 10., csütörtök 18 óra.

Szeged folyóirat. Megújult a Szeged című várostörténeti és kulturális folyóirat. A legújabb számot *Bene Zoltán* író, főszerkesztő és a szerkesztőség tagjai mutatják be az érdeklődőknek. Helyszín: Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár Móra utcai fiókkönyvtára (Szeged, Móra utca 21.).
Időpont: május 10., csütörtök 16.30.

Isten – Nő. A Hopp-múzeum legújabb kiállításának célja, hogy a hindu istennő különböző megjelenési formáit az általa betöltött női szerepek szerint mutassa be. Miközben az istennő szépségként, feleségként, anyaként és harcosként jelenik meg, a kiállítás arra a kérdésre keresi a választ, hogy ezek az idealizált női szerepek hogyan valósulnak meg a földi társadalomban. A kiállítás kurátora, *Válóczi Róbert* indológus válogatása a klasszikus művészeti alkotásoktól a kortárs képregényig terjed. Az Isten – Nő – A Dévi-kultusz és a ha-

SZÍNHÁZ – *Páskándi Géza drámája egy sikertelen császárgyilkosságról*

Szent meggyőződés

Libényit a szerelem megmenthette volna (Makai Anita és Havasi Péter) Fotó: Ónodi Zoltán

Ozsda

Libényi János csákvári szabósegéd 1853. február 18-án Bécsben késsel nyakon szúrta *Ferenc Józsefet.* A császár kisebb sérülésekkel megúszta a támadást, mert a tőr megcsúszott kemény zubbonygallérján. „Hiába tagadsz! Mi mindent tudunk! Érted? Mi mindent tudunk!" – üvölti Libényi vallatója *Páskándi Géza* Lélekharang című drámájában. Az író a nyolcvanas évek első felében vetette papírra művét, amelynek megírását börtönévei és megpróbáltatásai is motiválták. Páskándi soha nem kérkedett és nem élt vissza sorsával, de tapasztalatait a drámáiban felhasználta. A rendező, *Léner András* szerint az alapmű megrázó és felkavaró, izgalmas alkotás a mindenkori hatalom visszásságairól.

Páskándi Géza jól ismerte a színházi hatásmechanizmust, pontosan fölépített darabjai a remek dialógusokkal sok játéklehetőséget biztosítanak a színészeknek. A szerző mindig azt mondta, hogy a darabjaiból húzni lehet, viszont hozzáírni nem. Az alkotók jelen esetben is engedélyt kaptak, hogy rövidítsenek a szövegen, és szereplőket hagyjanak el.

Libényi János, a 22 éves fiatalember arra tette fel az életét, hogy megteremtse az igazságnak azt az egyetlen pillanatát, amikor megmutathatja és megmérheti magát. A fiú szentül hiszi, hogy egy nemzet szabadság iránti eltörölhetetlen vágya, törekvése és harca leverhetetlen. Folyamatos szorongást okoz számára, ha környezetében kiejtik a császár nevét, amely a szabadságharc leverésére, saját és nővére életének kudarcára emlékezteti. Mások helyett – a forradalom és hazája árulói miatt – szégyelli magát. Egyre jobban befelé fordul, miközben hívja az élet, hiszen egy végtelenül tisztességes lány szereti. Hilde szerepére a színház egyik stúdiósát, a 18 éves *Makai Anitát* választották ki. Nevelőapjában, Mayer szabómesterben Libényi akár pótapára is lelhetne, biztosíthatná a jövőjét, de más a küldetése. Vallatása közben a fiúnak nem árulják el, hogy a császár nem halt meg. Libényi nem tagadja bűnét, de nem is vallja magát gyilkosnak. Megbánta, hogy embert ölt, azt viszont nem, amiért tette. A valóságban baltafejű, hatalmas, kétméteres ember volt, de Páskándi heroizálta, finomította a figuráját, s egy szorongó fiatal fiúnak írta meg. A rendező a szerepre *Havasi Pétert* választotta, akivel Kassán már többször dolgoztak együtt.

A Lélekharangot Léner András a dunaújvárosi Bartók Kamaraszínház igazgatójának, *Őze Áronnak* a felkérésére rendezte meg. Őze magára vállalta Libényi vallatójának, a magyar kapitánynak a szerepét, aki nem egyéni ambíció miatt, hanem szent meggyőződésből szolgálja hűen a császárt. A férfi katonaként indult, és verőlegény lett belőle, akit még a társai is hiénának neveznek. Megpróbáltatásai Libényi után Mayer úrral, az idős Mózes-vallású szabómesterrel folytatódnak – *Szemán Béla* remek alakításában. (Az író hat évet töltött munkatáborban, ahol egy rabbival volt összebilincselve. Később Páskándi Budapestre, a rabbi Izraelbe került, de életük végéig leveleztek, szoros barátságot ápoltak.) Mayer mondja a kapitány szemébe, hogy: „Az igazat csak attól tudhatjuk meg, akit vádolnak. Tanúktól, a vádlóktól vagy a bíráktól soha. Egyedül a vétkestől, uram. Csupán a bűnös illetékes…" A kapitány személyiségfejlődésének vége a teljes kegyvesztettség lett.

Páskándi nem történelmi panoptikumot állít fel a korszakról és a szabadságharcról, hanem dokumentarista pontossággal számol be az eseményekről. „Könnyű azokért sírni, akik »igazi«, »tiszta« hősök voltak, akikért mindenki sírni mer. De értük, kik botladozón keresik a bűntudat és szégyen nélküli létezést – az ő sorsukon megrendülni merészebb dolog" – írja a darab bevezetőjében.

A sikertelen merényletről szóló darabot a dunaújvárosi Bartók Kamaraszínházban az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 170. évfordulója alkalmából mutatták be.

(Páskándi Géza: Lélekharang. Rendezte: Léner András. Bartók Kamaraszínház és Művészetek Háza, Dunaújváros, 2018)

KIÁLLÍTÁS – *Csurka Eszter egyéni tárlata*

Szobrok a mélyből

Tóth Béla István

Különleges formavilágú, víz alatt készült szobrok, szürke akvarellek és ékszerek fogadják a *Csurka Eszter* kiállítására érkezőt. Habár a Munkácsy Mihály-díjas művész eddig leginkább festőként ért el sikereket, számos egyéb művészeti ágban is kipróbálta magát; kísérletező alkat: nevét színházrendezőként, fotósként, operatőrként, performerként és szobrászként is jegyzik. Ennek megfelelően nem meglepő, hogy a Hegyvidék Galériában „Oh természet, oh dicső természet!" címmel nyílt tárlata szobrászati tevékenységét helyezi középpontba. Csurka szobrai ugyanis legalább olyan érdekesek, mint a képei.

A több mint fél tucat kiállított szobor egyfelől csodálatot vált ki, másfelől zavarba ejti a szemlélőt, mivel a művész fogódzó nélkül teszi közszemlére alkotásait: ahogy festményeinek, úgy szobrainak sem ad címet. Művei távoli, idegen tájakról vagy soha nem látott mélytengeri vizekből származó növényi fosszíliának tetszenek. Az alig összevethető egyedi darabok mégiscsak mutatnak némi hasonlóságot egymással. Az absztrakt alkotások organikus szerveződésekre emlékeztetnek, ismételhetetlen keletkezéstörténetként is felfoghatók. Címük nincs ugyan, de a megértésükhöz azért rendelkezésre áll némi kapaszkodó: az alkotói folyamatot dokumentáló, folyamatosan ismétlődő rövid mozgókép és a képzőművész festményeire emlékeztető falra vetített videóinstalláció.

A művészi eljárás megismerése szinte szükségszerű a művek jelentőségének valódi felismeréséhez. Csurka Eszter kiállított szobrai egytől egyig bronzszobrok, anyaghasználata tehát hétköznapinak mondható, művei mintázását azonban egyedülálló eljárással és sajátos viszonyok között végezte: úszómedence vizébe öntött forró viaszt formázott meg a pillanat tört része alatt, súlyokkal a lábán, könnyűbúvár-felszerelésben a víz alatt. A gondosan megtervezett, többször elpróbált munkafolyamatok jelentős segítséget igényeltek, ebből következően nemcsak a művész részéről követelt kellő felkészülést és hosszas előkészületeket a mintázás, de a segítőktől is. A velük való kommunikáció, a viaszt öntő kolléga hatékony irányítása, az elemek leküzdése és a búvárruhában történő alkotás folyamatos, kitartó összpontosítást igényelt. A műalkotások formai jegyeire nem kizárólag Csurka eltervezett szándéka hatott; az asszisztensek, illetve a viasszal kölcsönhatásba lépő elem, vagyis a víz

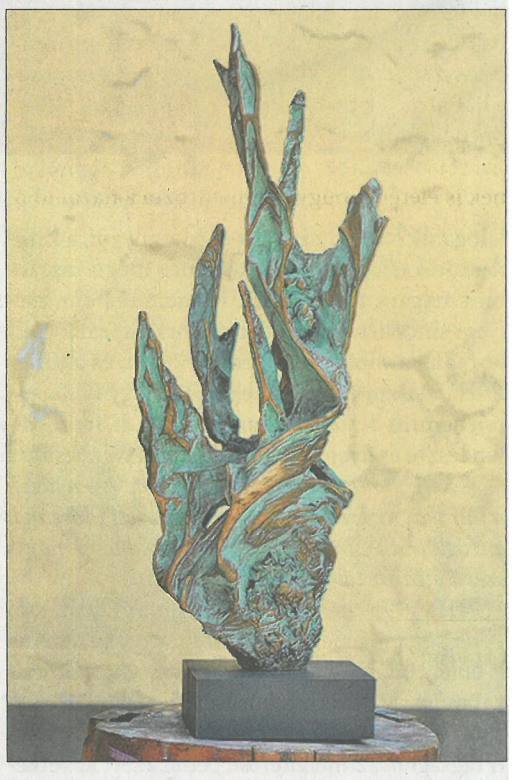

Csodálat és zavar Forrás: Hegyvidék Galéria

átgondolt, egységes elképzelés mentén kialakított, kimondottan összefogott kiállításhoz van szerencsénk. A nyomasztó, szinte fullasztó hangulatú, főként a szürke és a fekete árnyalataival operáló, ám a szobrokhoz tematikusan szorosan kapcsolódó sötét tónusú képek – akváriumokban úszó-lebegő női alakok – és az óriási türelmet igénylő, figyelemre méltó ékszerek tökéle-